

til disse fine Arbejdere: „See, her giver jeg Eder foruden den Løn, som I skulle have, saa og saa Meget, som I skulle gaae hen med til denne nye, mageløse Anstalt, som skal oprettes om kort Tid, og hvorfor I i den skulle skaffe Eder en Livrente eller, hvad det nu er, som der kan erhverves“. Denne Mand vilde ganske vist derved handle overmaade fornuftig; han vilde virkelig have bragt det til derved at faae Humanitetens Fordringer fyldestgjorte ligeoverfor sine Arbejdere, og han vilde dog tillige have friggjort sig personlig for al den Risiko og al den mulig store Beføstning, som vilde være forbunden med, hvis han selv directe af sin egenomme vilde give de Understøttelser, som han nu ved den omtalte Anstalt faaer betinget for dem. Naar en saadan Arbejdsherre faaer flere og flere Arbejdere, saa maa imidlertid dog lidt efter lidt den Foresætning opstaae hos ham, om han vedbliver at handle fornuftigt og at handle forsvarligt og forsynligt mod sig selv og sine Arbejdere ved at give dem disse Tillæg, som de skulle gaae hen og indsaette i den nævnte Anstalt for derved at skaffe dem den omhandlede Forsørgelse. Naar Arbejdernes Antal bliver temmelig stort og voxer op til en vis Grænsse, saa maa han sig til sig selv: „Nei, stop; nu vil jeg slet ikke gjøre dette mere; nu staaer jeg mig langt bedre ved selv directe at udbetale de Forsørgelser, som jeg hidtil vilde have, at de skulde forskaffe gennem den omtalte Anstalt“. Og hvorfor staaer han sig bedre derved? Fordi han kan gjøre det Samme til en billigere Pris end Anstalten, idet han ikke behøver den hele vidtløftige Administration og den hele vidtløftige Forvaltning af de Pengemidler, som medgaaer til Forsørgelsen, hvilken Forvaltning altid maa koste Noget, naar Midlerne skulle gaae igjennem Anstalten. Imidlertid kunde jeg dog tænke mig, at selv en stor privat Arbejdsherre vilde sig: „Ja, nogen Risiko er der dog altid forbunden dermed; det kunde dog være, at der kunde komme særlig ulykkelige Conjunctioner, som paa een Gang pludselig kunde gjøre en heel Deel Arbejdere svage og nøde dem til at gaae bort, og jeg kunde saaledes muligviis, om end mod al Sandsynlighed, komme til paa een-

gang at gjøre store Udgifter, som jeg ellers vilde være fri for“. Men her er der jo Spørgsmaal om en Arbejdsherre, som aldeles ikke kan anvende denne Maade at raisonnere paa. Det er jo nemlig Staten selv, der gennem den paagjældende Anstalt lader det hele Tab, hvis et saadant fremstaaer; det er Staten selv, der udelukkende kommer til at betale det. Naar jeg giver en Functionair i det og det Ministerium 500 Rd. og siger: „5 pCt. deraf, det vil sig 25 Rd. aarlig, skal Du sætte ind i Livrenteanstalten“, saa vil det naturligviis være umuligt at bringe ham til at troe, at han har 500 Rd. i aarlig Løn for sit Arbejde. Nei, han har kun 475 Rd. om Aaret. Det vil ikke være muligt at faae dette forandret. Det vil staae som afgjort, at han har 475 Rd. og 25 Rd. til at sætte ind i Livrenteanstalten, det vil sig 475 Rd. om Aaret i Løn og en vis Udfigt til en Alderdomsforsørgelse eller anden Forsørgelse af den Art, som der her er Tale om. Naar Staten med det Regulativ i sin Haand, som den høttærede Finanzminister skal udarbejde, vil stryge de 25 Rd. ind til sig selv directe og ikke lade dem indbetale i Livrenteanstalten, men sig: „ifølge dette Regulativs Bestemmelser skal Du, naar de og de Tilfælde indtræde, som ere nærmere antydede, oppebære en aarlig Understøttelse i Din Alderdom, og den skal jeg sørge for, at Du faaer“, saa veed jeg ikke, hvem man vil kunne faae til at troe, at dette i Virkeligheden er et andet Forhold, og at det ikke mere er en Pensionering, ikke en Smule mere eller mindre Pensionering, end om de 25 Rd. betales ind i Anstalten, og den Bedkommende derved erhverver sig en Forsørgelse. Men der er derimod en stor Forskjel paa disse to Tilfælde med Hensyn til den hele Administration og Forvaltning. For det Første ere de Penge, som Staten paa denne Maade sparer for at sætte ind i Anstalten, sandsynligviis Penge, som ere adskilligt mere værd for den end de Procenter, som Livrenteanstalten kan beregne af dem. Og dernæst er det dog muligt, at der for Statens Bedkommende kan gives fornuftigere og hensigtsmæssigere og for de Paagjældende selv bedre Regler at følge i saa Henseende end dem, der nu tilfældig —